

Discurs la aniversarea a 100 ani de Matematică
Românească la Universitatea din Cluj
Prof. univ. dr. Horia F. Pop

Stimate Doamnele Decan,
Stimate Doamnele Prorector,
Domnilor invitați,
Onorată asistență,
Doamnelor și Domnilor,

Sunt onorat să transmit salutul Președintelui Senatului UBB, Părintele Profesor Ioan Chirilă, la aniversarea a 100 de ani de matematică românească la Universitatea din Cluj.

Școala de Matematică a fost parte integrantă din structura inițială a tuturor instituțiilor academice ale Clujului, de la 1581 încoace. Și la 1581, ca și la 1919, Matematica a constituit osatura de raționament logic, de gândire structurată, în jurul căreia a fost construită universitatea. Rolul Școlii Clujene de Matematică a fost astfel unul mult mai larg decât ar părea la prima vedere. Ilustrativ în acest sens este tabloul oficial de absolvire a primei generații de licențiați în Matematică de la Facultatea de Științe a Universității din Cluj, în luna iunie 1924. Alături de patru absolvenți sunt prezenți nouă profesori. Îmi face plăcere să îi enumăr aici pe cei care au repornit școala de matematică la Cluj în anul 1919: Dr. Niculae Abramescu, Dr. Aurel Angelescu, Dr. Teodor Angheluță, Dr. Gheorghe Bratu, Dr. Gheorghe Demetrescu, Dr. Vasile Desmireanu, Dr. Gheorghe Iuga, Dr. Dimitrie Pompeiu, Dr. A. Teodosiu.

De altfel, matematicienii contemporani afirmă cu mândrie că disciplina lor le oferă o libertate nelimitată. Aserțiunea aceasta, a libertății matematicii, a fost susținută de-a lungul timpului de filosoful grec Aristotel, cât și de teologul catolic Toma de Aquino. Aristotel afirmă cu claritate că cantitățile matematice există ca atare doar în mintea matematicianului. De Aquino merge mai departe și afirmă că ceea ce face obiectele matematice reale, ceea ce se constituie în fundamentul acestora, este activitatea minții înseși. Acest lucru nu este desigur valabil în cazul lucrurilor studiate în fizică, spre exemplu, acestea existând de sine stătător independent de orice activitate a intelectului uman.

Mergând în sensul sugerat de acest raționament, aş remarca clasificarea științelor realizată în secolul 20 de fizicianul Lev Davidovich Landau. Acesta împărțea științele în trei, științele matematice considerate supranaturale, științele naturale și științele umaniste considerate nenaturale.

De asemenea, Immanuel Kant afirma în secolul 18 că „în orice domeniu al naturii poate fi doar atâta știință propriu-zisă câtă matematică există în el”, și că, potrivit acestei definiții, chimia, de exemplu, nu poate fi considerată știință.

Dincolo de sarcina sa de a duce știința mai departe, Școala este totuși ... școală, cu rolul său de formare a tinerilor. Este adevărat, realitățile lumii de astăzi complică extrem de mult sarcina Școlii și face misiunea sa mult mai dificilă. Internetul este cea mai mare bibliotecă neorganizată și neîntreținută din lume. Acest lucru face obținerea informației valide o problemă de gestiune a haosului mai degrabă decât de învățare. Într-o lume de această natură, profesorul de matematică devine mai importat ca oricând.

Remarc cu mândrie că Universitatea Babeș-Bolyai face parte dintr-un grup select de universități din Europa care poartă numele unor matematicieni, alături de Universitatea Johannes Kepler din Linz, Universitatea Joseph Fourier din Grenoble, Universitatea John Napier din Edinburgh, Universitatea Paris V René Descartes.

Mulțumesc profesorilor, foști și prezenți, ai acestei Școli, pentru că au realizat o construcție remarcabilă. Am convingerea că cei care vor veni vor avea forța să transforme această Școală pentru a se adapta în continuare lumii deschise care se dezvăluie în fața noastră.

Mulțumesc tuturor celor de față.

Respect și amintire celor care nu mai sunt.

Horia Pop